

УДК 811.161.2'38(038)(092)

Н. Б. Ладиняк

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

“УКРАЇНСЬКИЙ СТИЛІСТИЧНИЙ СЛОВНИК” ІВАНА ОГІЄНКА: ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ТА ПРАВОПИСУ ІНШОМОВНИХ СЛІВ

Пропонована стаття присвячена лінгвістичній спадщині І. Огієнка. Розглядаються іншомовні слова, вміщені в “Українському стилістичному словнику”, з погляду їхнього вживання та правопису. Лексикографічна праця І. Огієнка, спрямована на унормування української літературної мови, прислужиться, вважає автор статті, сучасним лексикологам, стилістам.

Ключові слова: іншомовні слова, літературна мова, антропоніми, топоніми.

Одним із способів поповнення словникового складу мови протягом історії її існування, як відомо, є лексичні запозичення. Вживання їх у сучасному мовленні обумовлене об'єктивними потребами, однак варто уникати надмірності. Професор Іван Огієнко, дбаючи про нормалізацію української літературної мови, радив обирати з різних назв одного поняття одне, загальнозрозуміле, яке б забезпечувало безперешкодну комунікацію: “Чужі впливи бувають подвійні: корисні й ялові. Коли ми приймаємо до своєї мови яке чуже слово, на заміну якого ми не маємо свого, то це ми маємо корисне запозичення. <...> Коли ж ми беремо з чужої мови слова, чи форми, на які ми вже маємо свої, то це будуть позичення ялові, бо вони нашій мові нічого нового не додають” [3, с. 315].

У передмові до “Українського стилістичного словника” (1924) Огієнко пише: “Як раз чужі слова роблять найбільш помітну різницю між літературними мовами Великої України та Галичини, а це примусило мене звернути на них дуже пильну увагу” [4, с. 7]. Причиною відмінностей наголошування, граматичних форм іншомовних слів є, на думку мовознавця, різні джерела їхнього запозичення: у Галичині вони мають польське походження, натомість у “Великій Україні”, хоча й подібні до російських, однак з'явилися в українській мові на сто-двісті років раніше, ніж у Росії (див. наукову розвідку Топіхи Н., Голубевої [5]). “Український стилістичний словник” спрямований не лише на зближення обох варіантів української літературної мови, а й на утвердження єдиної літературної мови для всього українського народу (“Для одного народу — одна літературна мова й вимова, один правопис!” [3, с. 143]).

Мета нашого дослідження — проаналізувати особливості вживання та правопису слів іншомовного походження, які вміщені в “Українському стилістичному словнику”.

Проблемам, що пов'язані з тотожністю передачі іншомовних слів засобами української мови, присвячені праці Івана Огієнка: “Головніші правила українського правопису” (1923), “Наглядна таблиця українського правопису” (1923), “Український стилістичний словник” (1924), “Український правопис зі словничком” (1925), “Нариси з історії україн-

ської мови: Система українського правопису” (1927). Мовознавець дослідив шляхи проникнення в українську мову іншомовних слів, традиції їхнього вживання, сформував вимоги щодо правопису. В “Українському стилістичному словнику” Огієнко подає розгорнуті коментарі щодо правопису іншомовних слів, вимови звуків та звукосполук, зокрема: “Як передавати чуже *і*”; “Як передавати російське *и*”; “Грецьке *υ*”; “Як передавати грецьке *η*”; “Н а початку слова пишемо *і*” [4, с. 162-171]; пояснює особливості вживання літер **С**, **Ф**. У “Додатках” [4, с. 489-490] автор тлумачить, як вимовляти грецьку **β**, характеризує категорію роду іншомовних слів в українській мові, подає “Таблицю вимови чужих слів”, зокрема чужих звуків [γ], [g], [λ], [l], [th], [β], [σ], [v], [v], [i], [η].

Зазначену лексикографічну працю Огієнка оцінюють по-різному. В. Домбровський, проаналізувавши зміст словника, зауважив, що той мав би називатися “Українсько-галицьким Словником” або ж “Словником різниць між літературними мовами Великої України й Галичини” з огляду на переважальний спосіб побудови статей у порівнянні відмінностей граматичних форм та описові коментарі: *а не, не вживати* тощо [Див.: 6]. На думку дослідника, правопис іншомовних слів, який запропонував Огієнко, а також система закінчень та приналежність до граматичної категорії роду спричинили “...до збільшення хаосу та замішання” [Цит. за: 6].

Доволі критичному відгуку про “Український стилістичний словник” Огієнка (матеріал “виказує таку неточність і фільольогічну несолідність, якої годі виправдати навіть указанням на мало сприятливі умови праці”, “галицька літературна мова дійсно наче в «кривім дзеркалі» скарикатурована до невпізнання” [Цит. за: 6]) опонує В. Піддубна. Дослідниця порівняла дані статті “Фільольогічні факти чи фікції?” В. Домбровського та словників, зокрема: *Кузеля З., Рудницький Я. Українсько-німецький словник. Отто Гаррасовіц. — Ляйтціг, 1924; Онацький Є. Українсько-італійський словник. — Рим, 1977; Witkowski W. Słownik zapożyczeń polskich w języku rosyjskim. Kraków, 1999*, — й дійшла висновку про суб’єктивне ставлення обох мовознавців до західноукраїнського і східноукраїнського варіантів української мови, “особливо щодо наявних у них іншомовних слів” [6, с. 579].

Як зазначає Іван Огієнко у передмові до “Українського стилістичного словника”, він не є “законодавцем мови”, а мав на меті подати історичний факт, але присуд про вартість форм “великоукраїнської” чи “галицької” “лишає сказати самому життю” [4, с. 9]. “Українська мова в її різних численних говірках така багата, така колоритна, що, — на думку мовознавця, — просто гріх перед своїм Народом поповнювати літературну мову нашу непотрібними позичками з мов чужих, скажемо з польської чи московської: мова Галичини має так багато старих споконвічних наших слів, що було б непростимим гріхом спокійно дивитися, як ця мова, — дзеркало давнього стану нашого, — потроху, але невпинно затягується чужими елементами, мов та людина, що попала в тягуче болото...” [4, с. 9-10].

Тому автор вважає за необхідне подати значну кількість іншомовних слів, які різняться наголосом від галицьких, а також ті,

що відрізняються наголошуванням від російських слів (подає поряд скорочення: *п.* — польське, *м.* — московське). У словнику також подано запозичені лексеми, відсутні у “Великій Україні” або такі, що мають інше значення, ніж у Галичині. Справді, чимало словникових статей описові і не містять спеціальних стилістичних коментарів (*не треба, рідше, народне, літературне, часом, ліпше*), однак це не применшує вартості лексикографічної праці Огієнка в царині кодифікування української літературної мови. “Звернення до лінгвістичної спадщини Івана Огієнка дає змогу створити справжню, а не фіктивну історію вивчення запозичень в українській мові” [1, с. 109].

Для аналізу обрано такі іншомовні слова, вміщені в “Українському стилістичному словнику”:

- 1) слова, що позначають специфічні для іншої мови реалії й поняття (загальноновживані і професійно обмежені) та похідні від них;
- 2) оніми (антропоніми, топоніми).

Слова, що позначають специфічні для іншої мови реалії й поняття, мовознавець розглядає в аспекті їхнього лексичного значення, а також можливих варіантів назв одного поняття. Зокрема подає запозичені лексеми, які не вживаються у “Великій Україні”, лише в Галичині, здебільшого засвоєні через польську мову: дефравдбція ‘*стро-невірнення, фальш*’ [4, с. 106]; децидубвти ‘*постановити, вирішити*’ [4, с. 106]; деци’зія ‘*ухвала, постанова, рішення*’ [4, с. 106]; евентубльний, евентубльність, евентубльно ‘*можливий, можливість, на всякий випадок*’ [4, с. 122]; експльодувбти, експльобзія ‘*вибухати, вибух*’ [4, с. 123]; змельдубвти ‘*донести, дати знати*’ [4, с. 140]; зйщер ‘*складач*’ [4, с. 152]; зрезигнубвти ‘*ліпше зректися*’ [4, с. 160]; інвігіля’ція ‘*вартування, нагляд*’ [4, с. 173]; інгерінція ‘*уповноваження на контроль*’ [4, с. 173]; їмосць ‘*пані-матка*’ [4, с. 175]; кббат ‘*спідниця або верхній одяг, мундир*’ [4, с. 177]; кбвка ‘*галка*’ [4, с. 177]; кбвція ‘*забезпечення, гарантія*’ [4, с. 177]; канти’на ‘*козацька кухня, робітнича їдальня*’ [4, с. 179]; тйрціян ‘*шкільний сторож*’ [4, с. 402]; ерльоп ‘*відпустка*’ [4, с. 423].

У “Словнику” також тлумачаться окремі слова, які вживаються в західноукраїнській та східноукраїнській мові, однак різняться значенням: “**Гйній**, гйнія (людина), часом — з гйнію (дар геніальності). *Геній* — найвищий творчий розум, найвищий природний дар; *талбн* — природна здібність до чогось; не плутати цих слів” [4, с. 82]; “**Профйсор** — так на В. У. наз. лише тих, що вчать по вищих школах; хто вчить в середній школі або в нижчій — це учитель. В Г. професорами звать і вчителів середніх шкіл. — Професор математики, а не *по* математиці *м.*, в Г. професор *від* математики *п.* Професор *від* природи, Мак. Рев. 28” [4, с. 326]; “**Депутбт** *г. п. н.м.*; на В.У. не вжив., тут — пайук, додаток до утримання, а депутат — тільки *посол*” [4, с. 104]; “**Дивбн** — це канапа, софка; в Г. з *п.* ди’ван — це килим” [4, с. 107]; “**Ле’кція** — під *п.* впливом кажуть в Г. на науку учителя в якій будь школі; задане виучити — теж *ле’кція*: У нас сьогодні п’ять лекцій. Я цієї лекції не вмію. На В. У. *лікція* — лише наука в вищій школі або виклад публічний; в Г. це — ви’клад. На науку в

середніх і нищих школах на В. У. кажуть *урук...*, а не лекція. Лекція з історії, а не *по історії м.*" [4, с. 212].

Радить Огієнко бути уважним до слів-паронімів, тому тлумачить значення кожного, наприклад: "**Кампбнія** — війна, компанія — товариство, спілка" [4, с. 179]; "**Шарж**, шбржу м. р., (пересада) з фр. charge; в Г. шбржа ж. р. з п. szarża" [4, с. 462]; "**Шбржа** г. з п. szarża, з фр. charge, нм. Charge: Поліція розігнала нарід *шаржею* „Діло” № 9903; на В. У. — залп, набуї, але це з м., постріл, вистріл, нпад" [4, с. 462].

Дотримуючись чистоти мови, варто замінювати іншомовні слова українськими відповідниками (*ліпше*): "**Ексмнсія** г. п., ліпше — виселення" [4, с. 123]; "**Конти'нувати**, г. п., ліпше — продувжувати" [4, с. 193]; "**Континувнсе**, г. п., ліпше — продувження" [4, с. 193]; "**Сэтолока** м. — треба гарми'дер, безлбддя, бігани'на [4, с. 393].

Мовознавець фіксує увагу читачів "Словника" на неправильних формах іншомовних слів, сполученнях, наголошуванні. Спостерігаємо граматичні варіанти, одні з яких є:

а) виражальними засобами мови: "**Вазелін** м. р. або вазеліна ж. р.; п. wazelina з іт. vaselina" [4, с. 42]; "**Гардеруб** м. р. або гардеруба ж. р." [4, с. 81]; "**Ббза** ж. р. або *ббзис* з гр. βάσις; нм. Basis, baza [4, с. 21]; "**Вубль** м. р. або ж. р., з фр. le voile (вимова: між вуаль і воаль); в Г. *воаль* з п. woal" [4, с. 77]; "**Фильма** ж. р. або *фильм* м. р., з англ. film; п. film" [4, с. 437];

б) відхиленням від літературної мови: "**Юрьст**, а не юриста н." [4, с. 473]; "**Візит**, візиту (або визит) м. р. з фр. visite; в Г. визита ж. р. з п. wizita" [4, с. 66]; "**Журнали'ст**, а не журналіста н." [4, с. 132]; "**Кавалери'ст**, а не кавалеріста н." [4, с. 177]; "**Фаталист**, а не фаталіста н." [4, с. 435]; "**Шрапніль**, шрапнїлі ж. р. з англ. shrapnel, м. шрапнїль ж. р., в Г. шрапнїль, шрапнїля м. р. з п. szrapnel" [4, с. 13]. Таку розбіжність у категорії роду дослідник пояснює джерелом запозичення: традиційно українська мова "переймає чуже слово з його вимовою, але роду надає йому того, який по закінченні мусить бути по законах нашої мови" [4, с. 484]. Однак під впливом польської мови, у якій традиційно, інколи й непослідовно, вживалися запозичені іменники чоловічого роду на *-ta*, іменники чоловічого роду додаванням закінчення *-a* перетворювались на іменники жіночого роду, західноукраїнська літературна мова в Галичині надавала перевагу закінченню *-a* та жіночому роду іншомовних слів там, де в східноукраїнській нормою вважали чоловічий рід і нульове закінчення. "Як раз цю польською системою переймання чужих слів західно-українська літературна мова, — зауважує Іван Огієнко, — дуже далеко відійшла від літературної мови Великої України" [4, с. 487].

В "Українському стилістичному словнику" також спостерігаємо розбіжності в наголошуванні слів. Мовознавець радить уникати копіювання польських форм (*a ne*), як це відбувається в Галичині, натомість послуговуватися певними правилами при перейманні іншомовних слів. Наприклад: "**Батарія**; в Г. батїрія" [4, с. 24]; "**Дефйкт**, з дефйкту, а не дйфект п.; мн. дефйкти, а не дефектб п." [4, с. 105]; "**Декбн**, декбна,

з лат. *decānus*; в Г. дйкан *п.*” [4, с. 103]; “**Доцйнт**, з лат. *docēntus*; в Г. доцент *п.*” [4, с. 119]; “**Лексикон**, з гр. *λεξικόν*, а не лйксикон” [4, с. 212]; “**Чадрб**, чадри” з тюрк. *çadır*, В Г. чбдра” [4, с. 452].

Особливо важливими для унормування української літературної мови та вимови є зауваги Івана Огієнка щодо правопису слів іншомовного походження, як-от:

1) звук **g, γ** в іншомовних словах потрібно передавати через **[г]**: “**Тимнбзія**, ж. р., гр. *γυμνάσιον*; а не гімназіум с. р.; мн. гімназії, а не гімназія *п.*” [4, с. 83]. Звук **[г]** вживається рідко, переважно у словах, запозичених через посередництво польської мови: “**Грунт** або **грунт** з нм. *Grund*; мн. **грунтб**, рідше — **грунти**. Грунт, земля, а не *почва м.*” [4, с. 98];

2) слова із запозиченим **l** потрібно писати і вимовляти з твердим **[л]**, уникаючи непослідовної для Галичини м’якої вимови **[л’]** у словах: “**Кляса** ж. р. *z. z n. klasa*; на В. У. тільки *клас м. р.*; пор. англ. *class*, лат. *Klassis*, гр. *κλασις*. У Коц. 51: *Раїса* перебігла *кляс*” [4, с. 187]; “**Флбт**, флбту м. р. з англ. *fleet*; в Г. *флбта* ж. р. з *n. flota* (а п. з іт. *flotta*). Свій цілий *флот* уставити спромігся, Щур. Рол. 79. Турецький *флот* Кул. От. 42” [4, с. 437];

3) грецьку **β** потрібно передавати через **в** (у Галичині натомість пишуть **б**): “**Алфбвйт**, алфбвйту м. р. з гр. *βλφβητων*; в Г. Альфббет, з *n. alfabet*” [4, с. 16];

4) звук **[s]** перед голосним в іншомовних словах вимовляється й пишеться як **с**, а не **з**: “**Просбдія**... в Г. прозодія з п. *prozodja*” [4, с. 324]; “**Кбнсул**, кбнсула, консулат, консультація, з лат. *consul*; в Г. Читають *пс* з *нм.* за *нз*, тому тут: кбнзуль, конзулят, конзулярний, конзульбція” [4, с. 192];

5) чуже **i** (російське **и**, грецьке **υ**, грецьке **η**) потрібно передавати через **и**: “**Министер**, -стра, арх. министр” [4, с. 228]; “**Анонимний**, а не анонимовий” [4, с. 17]. Вимову та написання **i** зберігають у словах після **л** та **н**, коли “чуже **i** ще бринить у нас виразно м’ягко” (*поліція, ліра, тонізувати*); кінцеве **i** (*алібі, жюри*); за подібністю до української вимови **i** на початку іншомовного слова (*історія, інтерес*); за традицією перед **[й]** (*гімназія, гарантія*);

6) українській мові не властивий німецький суфікс **-ig**, тому його слід уникати в запозичених словах (зокрема в дієсловах): “**Авансувбти**, -сєю, з фр. *avancer*, а не авансирувати *м. мн.* В Г. аванзувати з *нм.*” [4, с. 13]; *амністувбти, атрофувбти, апелувбти, дебютувбти, диригувбти, евакувбти, екипувбти, емигрувбти, зігнурувбти, зреалізувбти, зреформувбти, ідеалізувбти, ізолювбти, ілюструвбти, імпонувбти, інспірувбти, інструктувбти, інтерв’ювбти, лакувбти, цитувбти, телеграфувбти* та ін.;

7) потрібно уникати збігу двох голосних в іншомовних словах (сьогодні це правило діє частково): “**Асоціяція**, а не асоціяція” [4, с. 19]; “**Діялікт**, діалектичний, а не діалект” [4, с. 110]; “**Матеріал**, а не матеріал” [4, с. 223]; “**Президіюм**, а не президіум” [4, с. 312]; “**Соціалізм**, соціяліст, соціяльний” [4, с. 375]. Пор. із сучасним написанням: асоціація, діалект, діалектичний, матеріал, матеріальний, соціалізм, соціальний.

“Український стилістичний словник” Огієнка є значним доробком не лише у правописній кодифікації української мови, а й у її ономастичній базі [2, с. 77]. У своїй праці мовознавець вказав на акцентологічний аспект іншомовних слів-онімів, історичні традиції їхнього вживання. Варто зауважити, що й сьогодні більшість форм, запропонованих у “Словнику”, є нормативними, наприклад:

а) антропоніми: “**Аббкун** див. Авакун [4, с. 12]. **Авакун...**; не вживати Абакун з *n.*” [4, с. 13]; “**Амвросій...** *Αμβρόσιος*; в Г. Амврозій або Амброзій з *n.* Ambrozy” [4, с. 16]; “**Ббйрон**, а не Байрбн” [4, с. 21]; “**Бестэжев**, -жева, а не Бестужбв” [4, с. 28]; “**Баторій**, Баторія, а не Баторого *n.*” [4, с. 21]; “**Барвбра...**, а не Барбара *n.*” [4, с. 48]; “**Єгва**, в Г. Ева *n.*” [4, с. 124]; “**Степбн**, Степбна; *a.* Стефбн... з гр. *Στέφανος*... Г. Стьфан *n.* Стефанб. Див. Штефан” [4, с. 48]; “**Чингисхбн**, в Г. Джінгісхан; нм. Tschingischan” [4, с. 458]; “**Шйлі** м. р., не відмінюється. В Г. по *n.* відмінують: Свого Шелл’я „Діло” 1922 р. № 40” [4, с. 463]; “**Шерлок Холмс**, в Г. Шерльок Гольмс” [4, с. 463]; “**Ягків**, Ягкова... гр. *Ίακωβος*, а не *Ίακωβ* з п. *Ίακώβ*” [4, с. 475] тощо;

б) топоніми: “**Адріяно́поль**, з -но́полю” [4, с. 14]; “**Агльпи**, Альп; рідко: Альпів” [4, с. 16]; “**Арбвія...** з гр. *Αραβία*, араві’йський, арапський. В Г. Арабія з *n.* Arabia” [4, с. 18]; “**Вавилон**, з Вавилону, вавилонський... гр. *Βαβυλών*; не вживати Бабільон, бабільонський *n.*” [4, с. 42]; “**Везэвій**, з Везэвія, лат. Vesuvius; в Г. *Везув* з нм. Vesuv” [4, с. 45]; “**Вірмїнія**, а не *Арменія* чи *Орменія*” [4, с. 67]; “**Гомурра** ж. р., а не Гомор м. р. ... гр. *Γομόρρα*” [4, с. 88]; “**Єврупа**; в Г. Еврупа” [5, с. 124]; “**Пйрсія**; в Г. Пйрзія нм. *...Περσίς*” [4, с. 278]; “**Сахбра**; пустиня, — постійна форма на В. У.; в Г. Сагбра, з п. Sahara; нм. Sahara; форма Сахара ближча до туземної вимови” [4, с. 355]; “**Цю’рих**, Zurich, англ. Zurich, нм. Zyrich; в Г. Ціріх; п. Zurych” [4, с. 452].

Чимало пропозицій нормативних слів автора закріпилися в сучасній українській літературній мові як нормативні; проте є такі, що не витримали випробування мовною практикою.

Розвідки Івана Огієнка про іншомовні слова, особливості їхнього вживання та правопису допоможуть науковцям у вирішенні правописних питань, можуть слугувати фактичними рекомендаціями з культури мови. Й сьогодні для українців є важливою настанова Огієнка: “Об’єднаймося, нарешті, в мові, — і це мовне об’єднання, реалізація соборної української мови золотими буквами залишиться не тільки в історії української культури, але й в політичній історії нашого народу”.

Список використаних джерел:

1. Кононенко А. М. І. Огієнко про природу українських приголосних у запозиченнях з інших європейських мов / А. М. Кононенко // Вісник Сумського державного університету. — Суми, 2006. — № 3 (87). — С. 101-110.
2. Нуждак Л. “Український стилістичний словник” Івана Огієнка як успішна спроба нормалізації українського ономастикону / Людмила Нуждак // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: збірник наукових праць Ужгородського національного університету. — Ужгород, 2009. — Вип. 13. — С. 76-78.

3. Огієнко І. Рідна мова / Іван Огієнко (Митрополит Іларіон) ; упоряд., автор передм. і коментарів М. С. Тимошик. — К. : Наша культура і наука, 2010. — 436 с.
4. Огієнко І. Український стилістичний словник. Підручна книжка для вивчення української літературної мови / проф. І. Огієнко. — Львів : Друкарня Наукового товариства ім. Шевченка, 1924. — 496 с.
5. Топіха В. Іван Огієнко про мовні взаємовпливи / В. Топіха, М. Голубева // Велетень науки: матеріали Всеукраїнських науково-педагогічних читань, присвячених вивченню спадщини Івана Огієнка / за ред. А. А. Марушкевич. — К. : Четверта хвиля, 1996. — С. 90.
6. Піддубна В. “Український стилістичний словник” І. Огієнка та його рецепція в Галичині / Вікторія Піддубна // Současna ukrainistika. Problemy jazyka, literatury a kultury. 2. Čast: Sbornik článků IV Olomoucké symposium ukrainistů 28. — 30. srpna 2008. — С. 575-581. — Режим доступу: http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/Veda/AUPO/Philol_97_Ucrainica_III_CAST_2.pdf.

The article analyzes the “Ukrainian stylistic dictionary” of the Ivan Ohienko in the field of Ukrainian language. Special attention is given to the study of normative principles of usage and spelling of foreign words.

Key words: foreign words, literary language, antroponym, toponym.

Отримано: 30.08.2011 р.

УДК 821.161.2`05/06

М. О. Лецкін

Житомирський державний університет імені Івана Франка

“...НЕ ЗАБУТИ Й МЕНЕ, МАЛОГО ПРАЦІВНИКА...” (ІВАН ОГІЄНКО ТА ІВАН ФРАНКО)

Стаття присвячена нетривалим листовним контактам великих українців — І. Огієнка та І. Франка — і тривалому інтересові І.Огієнка до життя та творчості його старшого однодумця, головним чином до творчості письменницької.

Ключові слова і словосполучення: вірші, оповідання, драма, соборна українська літературна мова.

Наддністрянцю Іванові Франку було 26 літ, коли на світ з'явився його тезко наддніпрянець Іван Огієнко. На цей час (1882 р.) І. Франко вже протягом восьми років друкував вірші. У рік народження І. Огієнка вийшла прозова книжка І. Франка “Бориславські оповідання” зі знаковою повістю “Борислав сміється”. І. Огієнку було п'ять літ, коли в І. Франка вийшла у світ перша віршована збірка “З вершин і низин” (1887) з такими перлинами політичної поезії, як “Національний гімн”, “Каменярі”, “Товаришам із тюрми”, “Тюремні сонети”, 15 років — коли світ побачила Франкова драма “Украдене щастя”, а її автор, уже відомий своїм внеском в українську науку, захистив у Віденському університеті докторський ступінь. 1906 р., коли І. Огієнко був студентом Київського університету, І. Франкові в Харківському університеті було присуджено почесний ступінь доктора словесності [1, с. 428-429].